Årsberättelse

2019

MidtSkandia

1 MidtSkandias organisation

1.1 Medlemmar

KOMMUNER & FYLKE (N)	KOMMUNER & REGION (S)	FÖRETAG/ORG NO OCH SV
Nordland Fylkeskommune	Region Västerbotten	Västerbottens Handelskammare
Alstahaug Kommune	Dorotea Kommun	Rana Utviklingsselskap AS
Brönnöy Kommune	Lycksele Kommun	Celsa Armeringsstål AS
Grane Kommune	Åsele Kommun	
Hattfjelldal Kommune	Vännäs Kommun	
Hemnes Kommune	Sorsele Kommun	
Rana Kommune	Storumans Kommun	
Luröy Kommune	Umeå Kommun	
Nesna Kommune	Vindelns Kommun	
Vevelstad Kommune Sömna kommune	Vilhelmina Kommun	
Sør-Helgeland Regionråd		
Indre Helgeland Regionråd		

1.2 Högsta beslutande organ

Högsta beslutande organ i ideella föreningen MidtSkandia är årsmötet. Årsmötet utser en styrelse med representanter för regionala organ, kommuner och näringslivet. Strategiplan, handlingsplan samt årsbudget för kommande år fastställs vid MidtSkandias medlemsmöte (höstmöte).

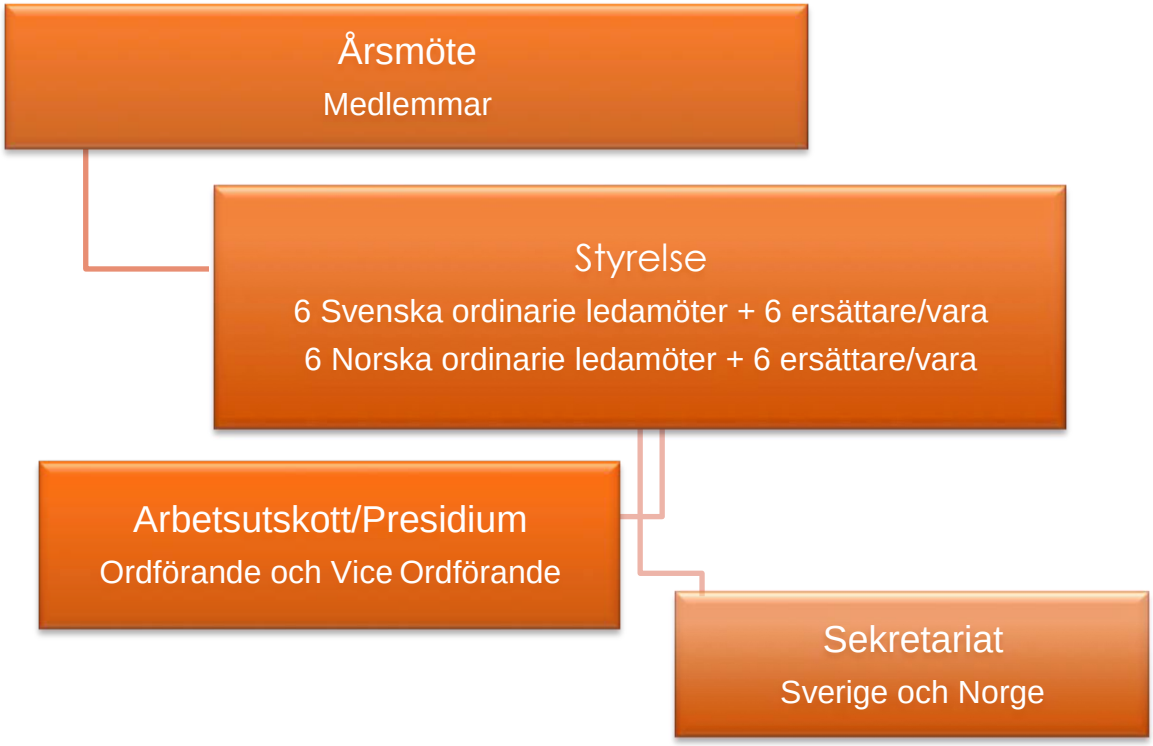

1.3 Styrelse 2019

1.3.1 Uppdrag:

Styrelsens storlek och sammansättning skall vara sådan att den representerar partnerskapet inom vår gränsregion. Styrelsens arbetsuppgifter fokuseras mot övergripande och framtidsinriktade mål- och inriktningsfrågor, samt uppföljning. Löpande verkställighetsfrågor delegeras till presidiet (ordföranden och vice/vara-ordföranden) och sekretariat. En styrelse som representerar regionens partnerskap nomineras på följande sätt:

- Från svenska sidan nomineras en ordinarie och en ersättare från Region Västerbotten.
- Kommunrepresentanterna och deras ersättare nomineras av kommunerna i Västerbotten, med tyngdpunkten i 2 gränskommuner mot Norge samt länets största kommun.
- Näringslivsrepresentanten och dess ersättare nomineras av kommunerna i Västerbotten.
- Från norsk sida nominerar Nordland Fylkeskommune en ordinarie och en ersättare/vararepresentant.
- Kommunrepresentanterna och deras vararepresentanter nomineras av kommunerna i Helgeland, med en från vardera av de tre regionråden samt en ordinarie representant från Helgelands största kommun.
- Näringslivsrepresentanten och dess vararepresentant nomineras av kommunerna i Helgeland.
- Medlemsstrukturen bibehålls så att det är Nordland Fylkeskommune, Region Västerbotten och samtliga kommuner i Västerbotten och Helgeland som har möjlighet att bli medlemmar. Företag och organisationer i samma område kan också bli medlemmar.

1.3.2 Styrelse 2019, slutligen vald vid höstmöte:

ORDINARIE	*ERSÄTTARE/VARAREPRESENTANT*
Geir Waage, **Ordf**, Rana	Anita Sollie, Rana
Bent-Joachim Bentzen, NFK	Eirik Fiva, NFK
Peter Talseth, Alstahaug	Hanne B Wiig, Alstahaug
Asgeir Almaas, Indre Helgeland Regionråd	Hanne Davidsen,Nesna
Kari Anne B Andreassen, S H regionråd	Johnny Hanssen, SH rr
Trine Rimer, Rana näringsförening	Trine Gabor, Rana NF
Tomas Mörtsell, **Vice Ordf**, Storuman	Greger Lindqvist, Dorotea
Annika Andersson, Vilhelmina	Kjell Öjeryd, Sorsele
Johan Söderling, Reg Vbtn	Jarl Folkesson, Reg Vbtn
Janet Ågren, Umeå	Sonja Eriksson, Vännäs
Christer Rönnlund, Lycksele	Linnea Lindberg, Åsele
Anders Hjalmarsson, Handelskammaren AC	VAKANT

Notera att ersättarna är personliga.

1.3.3 Styrelsemöten och medlemsmöten

MidtSkandias Styrelse har under 2019 hållit tre protokollförda styrelsemöten och föreningen har haft årsmöte och höstmöte.

1.4 Personal och presidium

Det operativa arbetet utförs av ett sekretariat bestående av en i MidtSkandia anställd koordinator i Tärnaby, och en koordinator i Mo i Rana som köps på konsultbasis (40%) från Rana Utviklingsselskap. H-P Carlson har jobbat på det svenska kontoret sedan 1 februari och gick parallellt med Thure Mårtensson som slutade i april 2019. Thure utförde sedan en del arbete som konsult i en förstudie fram till och med augusti.

I Norge har Ole Petter Rundhaug varit ansvarig koordinator fram till i augusti då Kristin Frodahl Rognerud återkom efter föräldraledighet. Ole Petter har sedan varit behjälplig under hösten och successivt dragit ned på sin medverkan. Sedan årsskiftet 2019/2020 är Kristin ensamt ansvarig på norsk sida. Avtalet med Rana Utviklingsselskap förnyades den 1 februari 2020 och gäller i tre år.

Löpande verkställighetsfrågor är delegerade till MidtSkandias presidium (ordförande Geir Waage, vice ordförande Tomas Mörtsell). Styrelsens arbete inriktas mot övergripande och strategiska frågor.

”MidtSkandia gör det enklare och bättre att leva och verka i gränsregionen Västerbotten - Helgeland”

Övergripande mål:

- *Bidra med kompetens till beslutsfattare i gränsöverskridande frågor*
- *Förbättra förutsättningarna för samarbete och näringslivsutveckling över gränsen*
- *Bidra till attraktionskraft och tillväxt i regionen*

2 VERKSAMHET 2019

Nordiska ministerrådets (NMR) samarbetsprogram och den grupp av nordiska gränskommittéer som MidtSkandia tillhör utgör en viktig grund för vår verksamhet. Det är att likna vid ett styrande dokument.

Ministerrådets årliga bidrag på ca 600 000 SEK är ett betydelsefullt bidrag till MidtSkandias verksamhet och aktiviteter. Som en av gränskommittéerna under Nordiska ministerrådet har vi stor nytta av nätverken, politiska kontakter och erfarenhetsutbytet. Att stärka relationen till NMR ytterligare har därför varit en viktig del av verksamheten under 2019.

Alla nordiska länder har som övergripande nationella mål att uppnå en hållbar utveckling. Det nordiska samarbetet inom regionalpolitik och regional planering, bygger på dessa nationella övergripande mål och har identifierat tre övergripande teman och insatsområden (definierade av Nordiska Ministerrådet i det gällande Nordiska Samarbetsprogrammet):

- Hållbar landsbygdsutveckling
- Innovativa och resilienta regioner
- Hållbara städer och stadsutveckling

Hållbar landsbygdsutveckling: här förväntas insatser och aktiviteter inom demografiska utmaningar, social innovation och entreprenörskap inom service, kompetensutveckling och gränsregionalt samarbete.

Innovativa och resilienta (robusta) regioner: här förväntas insatser och aktiviteter inom de prioriterade områdena, dvs. grön tillväxt, blå tillväxt, bioekonomi, smarta energisystem, kompetens- och kapitaltillförsel och strategier för hållbar tillväxt.

Hållbara städer och stadsutveckling: här förväntas insatser och aktiviteter inom de prioriterade områdena, dvs. social hållbarhet och jämställdhet, samhällsplanering, urbana kvalitéer i små och medelstora städer, samt i arktiska områden med tillväxt och utveckling.

Gränsöverskridande samarbete och gränshinder har länge stått i fokus i det nordiska samarbetet med målet att vara ”Världens mest integrerade region”. Målet för Nordiska ministerrådets engagemang i gränsregionalt samarbete är att se över möjligheterna att ta bort gränshinder för att skapa funktionella enhetliga gränsregioner samt bidra till gränsregional utveckling.

2.1 Medlemsaktiviteter och övergripande aktiviteter

2.1.1 Årsmöte

Årsmötet hölls i Brönnöysund den 8 och 9 maj. Brönnöy kommune ställde upp med lokal och en guidad runt i kommunen. Inte minst imponerande är utvecklingen av hamnen och turismen. Vi fick se bra exempel på hur man kan tillrättalägga infrastruktur för besöksnäringen – enkla saker som stigar, skyltar och information. Utvecklingen har varit stor och gått fort. Efter rundturen åt vi middag tillsammans på Hildurs Urterarium, där vi också fick historien om verksamheten och dess utveckling genom åren – riktigt fascinerande.

Middag på Hildurs Urterarium. Från vänster: Ole Petter Rundhaug, Arne Langseth, Johan Söderling, Greger Lindqvist, Sonja Eriksson, Trine Bolstad, Asgeir Almaas, H-P Carlson

Att måltiden hos Hildurs var alldeles utmärkt behöver inte sägas. Vi fick se en del av gårdens Urterarium där de numera 100-talet (har varit uppemot 300!) örterna trivs utmärkt.

Själva årsmötet gick i högt tempo och avslutades till lunch dag två. Avgående styrelseordföranden Patrik Persson och vice ordförande Asgeir Almaas avtackades för gott utfört arbete, och den nya styrelsen med ordföranden Geir Waage tog över stafettpinnen. Därefter vidtog studiebesök på Brönnöy Kalk – kalkgruvan i kommunen. Gruvan är ett mycket stort dagbrott och vi fick ta del av en spännande verksamhet. Bland annat skulle nya, helt självkörande och autonoma, lastbilar tas i drift strax efter vårt besök. Miljöfrågor och hållbarhet ligger högt på agendan och mycket kraft ägnas åt planering för att återställa området efter avslutad brytning. Gruvans egen hamn är en av de riktigt stora i Norge (räknat i tonnage).

2.1.2 Höstmötet

Höstmötet hölls i Lycksele på hotell Lappland den 30 – 31 oktober. Temat under eftermiddagen den 30 oktober var EGTC, där vi fick en dragning av Kvarkenrådets styrelseledamot Mattias Larsson (bild här bredvid). Arbetet med EGTC i Kvarkenrådet hade vid tidpunkten kommit långt, och många milstolpar var passerade. Det stora språnget mot en slutlig övergång från föreningsformen till EGTC kvarstod dock – det politiska godkännandet och formella bildandet. Detta hoppades Mattias skulle komma att ske under våren 2020.

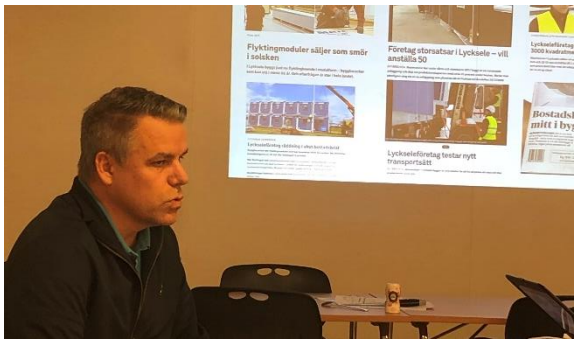

Kommunalrådet i Lycksele kommun Christer Rönnlund tillsammans med kommunens näringslivschef Gustaf Axelsson hälsade sedan välkomna till en tur till Maxmoduler, med lite information om Lyckseles näringsliv och utveckling under resan. VDn på Maxmoduler, Christer Hedlund (bilden till höger), bjöd på historiken kring företaget och dess fantastiska utveckling och vi fick också en rundvisning i fabriken. Maxmoduler tillverkar prefabricerade arbetsbodar, skolmoduler och liknande i sina fabriker i Lycksele. Företaget har genom sin placering nära till råvaran – riktigt bra nordsvenskt trä.

Mötesförhandlingarna den 31 oktober dominerades av diskussioner kring strategi och ekonomi, då budget och verksamhetsplan skulle godkännas. Verksamhetsplanen skickades vidare till styrelsemötet i december för slutligt godkännande (dokumentet finns på MidtSkandias Webbsida).

Slutligen gjordes också personvalen till styrelsen som inte kunde göras vid årsmötet i maj. Nya ledamöter tillkom efter kommunalvalet i Norge 2019.

2.2 Övriga aktiviteter

2.2.1 Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn, januari 2019

Samtliga Gränskommittéer har ett årligt möte i Nordens Hus i Köpenhamn. MidtSkandia representerades av Thure Mårtenson, Ole Petter Rundhaug och H-P Carlson. Tema för mötet 2019 var Nordisk Integration och Nordiskt Samarbete.

Bra möte med intressant innehåll och nyttiga diskussioner. Dokumentation finns på webben, midtskandia.org.

2.2.2 Europaforum Norra Sverige, Luleå, mars 2019

Europaforum är de nordligaste länens i Sverige samarbetsforum för europafrågor. Temat för 2019-års konferens i Luleå var ”The future of Europe”.

Välbesök och givande konferens som väckte intresse för samarbetsfrågor och gemensamma utvecklingsmöjligheter. I mångt och mycket ett forum för politiker, men också en viktig plattform för organisationer med kopplingar till Europeiskt samarbete. MidtSkandia deltog med H-P Carlson från svenska sekretariatet. Sammanfattning av konferensen finns på webben.

2.2.3 EGTC-kickoff med Kvarkenrådet, Vasa, augusti 2019

Kvarkenrådet bjöd in till Kickoff för EGTC-arbetet i augusti 2019. Mötet fokuserade på de möjligheter och den utveckling ett EGTC kan erbjuda. Kickoffen erbjöd mycket goda tillfällen till nätverkande och diskussioner om gränsregionalt utvecklingsarbete i allmänhet och EGTC i synnerhet. MidtSkandia representerades av H-P Carlson som också höll ett kort anförande vid det stora seminariet den 8 augusti. Dokumentation finns på webben.

2.2.4 Grensetjänstens slutkonferens, Karlstad, augusti 2019

MidtSkandia bjöds in att delta och tala vid avslutningskonferensen för projektet ”Gränsmöjligheter” som Grensetjänsten drivit (med bland annat en aktivitet i Mo i Rana). H-P Carlson representerade MidtSkandia och deltog med ett anförande och i en paneldebatt.

En mycket välorganiserad och innehållsrik konferens som gav oss ny kunskap och ett ännu större nätverk. Dokumentation med innehåll och program finns på webben.

2.2.5 Gränsregionalt forum, Örnsköldsvik, september 2019

Den årliga samverkanskonferensen för Gränskommittéerna, andra gränsregionala organisationer, forskningsorgan och projekt knutna till gränsregionala frågor. En del av forumet var slutkonferensen för projektet BA3NET, som varit ett sidoprojekt till E12 Botnia-Atlantica med fokus på metodfrågor.

MidtSkandia representerades av Ole Petter Rundhaug, Johan Söderling från MidtSkandias styrelse deltog också. Dokumentation från Gränsregionalt forum finns på vår webbsida.

2.2.6 Indre Helgeland Regionråd, Hattfjelldal, november 2019

Indre Helgeland Regionråd hade möte i Hattfjelldal och där deltog MidtSkandia med Kristin Frodahl Rognerud och H-P Carlson för att presentera konceptet EGTC och informera om MidtSkandia. Presentationen finns att hämta på vår webbsida.

2.2.7 Grenserådet Oslo december 2019

Grenserådet är en stor samling för framförallt uppdatering av gränsinformation och information om gränshinder. Saker som skattefrågor, tull, handel, arbetsliv och mycket annat som är viktigt för oss som bor och verkar i gränstrakter. Arbetet med informationstjänsterna ingår precis som gränskommittéerna i Nordiska Ministerrådets organisation.

Grenserådet är också ett stort nätverkstillfälle för alla som arbetar med gränsregionala frågor. Gott om tid för informella möten och erfarenhetsutbyte.

MidtSkandia på plats med Kristin Frodahl Rognerud och H-P Carlson. Ett kort referat finns på webben.

3 Projektverksamhet

3.1 Projektområde 1: Utvecklingsarbete över landsgränserna

3.1.1 REGINA:

REGINA har varit ett projekt inom EUs Interreg NPA-program. Projektet avslutades under september 2018. Syftet med projektet var att utveckla en modell för hur forskningsinstitutioner och regionala myndigheter och samarbetsorgan samt partners och andra intressenter från olika länder kan stödja kommuner och lokala samhällen att uppnå en ekonomiskt gynnsam och socialt och miljömässigt. En del efterarbete och administration har pågått i MidtSkandia under 2019. Framförallt är det den norska redovisningen som gjorts färdig och rekvisition av medel som lämnats in.

3.1.2 Cirkulär Plastekonomi i Midtskandia:

Ett av projekten som drivits under året och som bidrar till en ”grön tillväxt och bioekonomi” är en förstudie för ”Cirkulär Plastekonomi i MidtSkandia”.

Projektet motiverades av att flera av MidtSkandias medlemmar efterfrågat en lösning för plaståtervinning på ett bättre sätt. Förstudien samlade information kring hur situationen ser ut i dagsläget och hur flödena av plast rör sig. En viktig del var också hur man kan organisera fullskaliga försök med total återvinning av den plast som i nuläget inte tas om hand (”verksamhetsplast och hårdplast”, t ex utemöbler) i praktiken i regionen Helgeland, Västerbotten och Österbotten.

En minskad påverkan av plastföroreningar ligger högt på agendan för såväl nationella som internationella organisationer. Inte minst har Nordiska Ministerrådet adresserat frågan i sin nordiska plaststrategi.

Det övergripande målet för projektet var att klarlägga vilka förutsättningar som fanns för genomförande av ett huvudprojekt för återvinning och ”cirkulering” verksamhetsplast.

Resultaten var goda. Det fanns både möjligheter, intresse och vilja att genomföra fullskaliga försök med en cirkulär plastekonomi där Norge, Sverige och Finland skulle kunna delta. Resurserna, bland annat återvinningsanläggningar, finns och råvaran finns.

Tyvärr gick inte ansökan om ett genomförandeprojekt igenom, utan Projektet avslutades i och med förstudien. Anledningen var en bristande finansiering där en del partners drog sig ur.

3.2 Projektområde 2: Förbättra transport, logistiklösningar och framtida samverkansformer

3.2.1 E12-Atlantica: Transport

I april 2018 avslutades det 3-åriga projektet E12 Atlantica Transport. Projektet har varit ett samarbete mellan Kvarkenrådet, Blå vägen föreningen och MidtSkandia. Syftet var att skapa en gemensam vision och målbilder samt att beskriva den gemensamma vägen dit.

Även i detta projekt har en del efterarbete pågått under 2019. Det rör sig om administrativa och ekonomiska redovisningar och avstämningar mot finansiärer.

3.2.2 EGTC-utredning:

Ett av resultaten från E12-Atlantica var en rekommendation om att utveckla samverkansformerna framåt för större legitimitet och mer handlingskraft. En sådan samverkansform är den av EU instiftade EGTC (European Grouping on Territorial Cooperation). En EGTC ger regionen och arbetet i den stor legitimitet med hög politisk förankring och stark handlingskraft i de beslut som tas.

Officiellt har EGTC som samarbetsform funnits sedan 2006, då en särskild förordning antogs efter att många försök gjorts att finna lämpliga former för organiserat samarbete mellan städer eller regioner inom olika EU-medlemsländer. Sedan 2008 har ett 50-tal EGTC-samarbeten startats.

Tanken är att skapa en samarbetsform som tillåter samarbete över medlemsländernas gränser och följa lagstiftningen i det land där EGTC:n upprättats. En EGTC blir en egen juridisk person, vilket ger stark handlingskraft och möjlighet att fatta beslut.

Kvarkenrådet var tidigt ute med att slå in på vägen mot att bilda EGTC, och därigenom byta organisationsform. MidtSkandia har följt arbetet på nära håll och under 2019 har ett omfattande arbete skett för att utreda möjligheter och konsekvenser för MidtSkandia med ett EGTC. Framförallt den norska delen av sekretariatet har lagt mycket tid på detta och det har också gjorts en extern utredning via en konsultfirma.

Efter en upphandling anlitades Oxford Research för uppdraget. Styrelsen har fått delredovisningar och slutligen en rapport där möjligheter och konsekvenser beskrivs. **MidtSkandias medlemmar kan få rapporten via sekretariatet.**

Slutsatsen är att ett EGTC har stora fördelar jämfört med dagens föreningsform. Att

Norge inte har ratificerat all lagstiftning på området gör dock att våra norska medlemmar inte kan blir medlemmar fullt ut i ett EGTC. Det som är i fokus är den kompetens som ett EGTC skall ha att bli tjänsteleverantör ta på sig förvaltningsuppgifter. Detta kan inte ske enligt norsk lagstiftning och då blir EGTC inte verkningsfullt till 100%.

MidtSkandia följer arbetet inom Kvarkenrådet uppmärksamt och ingenting hindrar att man som medlem i MidtSkandia deltar i Kvarkenrådet EGTC. Som norsk medlem kan man dock inte ta del i de eventuella uppgifter som handlar om förvaltningsuppgifter eller tjänsteleveranser.

3.2.3 Arktisk Matakademi i MidtSkandia:

En förstudie inom ramen för Interreg BA-program startade under hösten 2019. Bakgrunden är att MidtSkandia under 2019 initierade ett projekt med mål att skapa ett nytt logisiktsystem samt kompetensuppbyggnad för små lokala producenter och kunder inom livsmedel. Den del som handlade om en lokal logistik och en digital marknadsplats togs över på kommersiella grunder av PostNord. Därmed försvann projektet som ett möjligt Interreg-projekt.

Den del av projektidén som omfattade kompetensuppbyggnad och utbyte över gränsen försvann i och med PostNords övertagande. Därför inleddes diskussioner om ett gränsöverskridande gastronomiskt kompetenscenter med innovation som huvudmål. Deltagarna i det ursprungliga projektet var mycket positiva och en ansökan om förstudie lämnades in under hösten.

Interreg BA, NFK och samt region Västerbotten beviljade medfinansiering och tillsammans med NIBIO, Storumans Kommun, MON (Mosjöen og omegn näringslivsbolag) samt Vilhelmina kommun inleddes en förstudie under senhösten 2019. Målet var att fastställa vilka förutsättningar och behov som finns för att upprätta ett Gastronomiskt kompetenscenter i MidtSkandia.

Arbetet med förstudien pågick under slutet av 2019 och avslutades under 2020.

4 Presidiets sammanfattning av 2019

Året som gick har varit spännande på många sätt. Ny personal, kommunalval i Norge, nya samverkansformer som blivit aktuella och inte minst stora diskussioner om nya Interregprogram. Allt har inte gått Midtskandias väg, och 2019 får betecknas som lite av ett mellanår. Vi har lärt oss mycket, vi har påbörjat nya saker och vi ser fram ett händelserikt 2020!

Mo i Rana den 15 april 2020 Storuman den 15 april 2020

Geir Waage
Ordförande MidtSkandia

Tomas Mörtsell
Vice ordförande MidtSkandia